

Andrushkiv, B., Melnyk, L. & Sherstiuk, R. (2016). Osoblyvosti formuvannia metodologii zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemstva na suchasnomu etapi [Features of formation the methodology of enterprise' sustainable development providing at the present stage]. *Socio-Economic Problems and the State*. 15 (2), 125-138.

Методологічний підхід до забезпечення сталого розвитку промислового підприємства в сучасних умовах

Богдан Андрушків*, Лілія Мельник**, Роман Шерстюк***

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна
e-mail: andrushkiv.bohdan@gmail.com

д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України
завідувач кафедри менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва

**Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна
e-mail: liliana.mel0512@gmail.com

к.е.н., доцент, кафедра менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва

***Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна
e-mail: romsher85@gmail.com

к.е.н., докторант, кафедри менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва

Article history:

Received: September, 2016
1st Revision: September, 2016
Accepted: October, 2016

JEL classification:

O11
E60
E69

UDC:

65.016.2: 001.8

Abstract: У статті розглянуто проблемні питання забезпечення сталого розвитку. Визначено місце і роль підприємства у їх реалізації. Уточнено сутність поняття методології як вчення про організацію діяльності у контексті забезпечення сталого розвитку підприємства на сучасному етапі. Сформульовано ключові робочі гіпотези, в основу яких покладено розроблений авторами алгоритм формування методології забезпечення сталого розвитку підприємства.

Keywords: методологія; сталий розвиток; структура; ефективність; гіпотеза; концепція.

Андрушків Б. Особливості формування методології забезпечення сталого розвитку підприємства на сучасному етапі [Електронний ресурс] / Богдан Андрушків, Лілія Мельник, Роман Шерстюк // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2016. — Вип. 2 (15). — С. 125-138.

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Поняття сталості розвитку з кожним роком усе більше входить у наше життя, стаючи одним з найбільш вживаних в прямому і переносному значеннях. Це обумовлено тим, що Україна у XXI столітті увійшла з великим вантажем соціо-еколого-економічних проблем. У розвинених країнах світу для вирішення аналогічних проблем вироблено дієвий інструментарій, що на даний час трансформувався у концепцію сталого розвитку. У наших умовах, на жаль, поняття сталості трактується по-різному та майже не використовується у практиці прийняття рішень органами державного управління, місцевого самоврядування і бізнесу. Саме поняття сталого розвитку не має чітко визначеного змісту й методології як способу його організації.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Переважна більшість досліджень з проблем реалізації концепції сталого розвитку орієнтується на макроекономічну теорію. Так, крізь призму використання й освоєння сукупних ресурсів, резервів і можливостей різної природи, поєднання яких генерує процеси формалізації системних ознак до сталого розвитку України висвітлюється у працях М. Ф. Аверкіна, Н. М. Андрєєвої, М. Д. Балджи, О. О. Веклич, Хлобистова Є. В. [13], О. М. Алімова, В. В. Микитенко, І. М. Лицура, І. В. Драган, В. Ю. Худолей, О. О. Демешок, О. С. Гребенюка [11].

Проблемні питання оцінювання результативності окремих процесів господарської діяльності підприємств, що уможливорює забезпечення сталого розвитку національної економіки досліджені науковцями в розрізі різних аспектів розглядуваної проблематики, в т.ч.: підвищення ефективності територіальної одиниці, забезпечення її сталого розвитку – Б. М. Андрушків, Н. Б. Кирич [3], О. В. Прокопенко [17], А. Батлета [18], С. С. Морковина [8]; оцінювання техногенних збитків у структурі механізму стійкого розвитку економічних систем – М. І. Бублик, О. Є. Кузьмін [1]; дослідження економічних аспектів управління природними ресурсами та забезпечення сталого розвитку в умовах децентралізації влади в Україні – М. А. Хвесик, С. О. Лизун [6]. Проблеми сталого розвитку з позиції соціального розвитку України в умовах поглиблення процесів євроінтеграції та інноваційних перетворень в країні описано у праці В. І. Куценко, О. В. Гаращук, О. О. Євсєєвої [12]. Моделі сталого розвитку регіональної економіки досліджено В. В. Дорофієнком, М. С. Пашкевичем [2], особливості ресурсного забезпечення сталого розвитку – С. Л. Пакуліним [10]. Наукові праці зазначених науковців охоплюють питання забезпечення сталого розвитку країни, не розглядаючи при цьому місце і роль підприємства як первинної ланки національної економіки.

Дослідження з теми оцінювання рівня сталого розвитку підприємств висвітлено у працях С. М. Телешевської [14], О. В. Зубової [5]. Доволі ґрунтовними є вивчення особливостей аналізування рівня сталого розвитку на рівні підприємства такими зарубіжними ученими як Дж. Станіскіс і В. Абрасіускас [21], Г. Мітчел [22], Е. Вархуст [27] та інші. Особливості інтегрування концепції сталого розвитку на рівні підприємства висвітлюються у працях Л. Дворакової та Ж. Зборкової [19], Дж. Грабари, П. Баждор, Л. Міхаеску [20]. Цікавою є позиція Н. Мамінгі [23] щодо ролі, змін та можливостей підприємства при переході до сталого розвитку.

3. Постановка завдання.

Поняття сталого розвитку в даний час є одним з найбільш обговорюваних напрямів розвитку цивілізації, наукових досліджень та політичних устремлінь. Дана тема є доволі складною і широкою за змістом, адже будь-яка проблема розвитку економіки, суспільства чи екології має пряме чи опосередковане відношення до сталого розвитку. Відтак, виникає ризик зосередитися на дослідженні якогось одного питання чи процесу, не охоплюючи при цьому всієї проблематики. Це обумовлює необхідність розроблення методологічного підходу до дослідження процесів сталого розвитку на рівні підприємства, що й визначило мету та завдання наукового дослідження.

Метою дослідження є формулювання концептуально-методологічних засад забезпечення сталого розвитку підприємств.

4. Виклад основного матеріалу.

У Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України у 2015 році, серед основних пунктів реалізації даної стратегії визначено вектор розвитку, під яким вбачається забезпечення сталого розвитку держави, що повинно базуватися на макроекономічній стабільності, стійкому зростанні економіки екологічно невиснажливим способом, сприятливих умовах для ведення господарської діяльності [16]. У зазначеному пункті основний наголос зроблено на забезпеченні сталого розвитку, під яким загально визнано розуміють процес змін системи з метою забезпечення її життєздатності у майбутньому без завдання шкоди навколишньому середовищу, що базується на раціональному використанні природних ресурсів та зменшенні викидів шкідливих речовин, утворених у результаті господарської діяльності. Очевидно, що досягнення поставленого завдання вимагає системного розгляду концепції сталого розвитку. Ми пропонуємо здійснити це у трирівневій площині (рис. 1): підприємство – галузь, регіон – національна економіка.

Рис. 1. Рівні забезпечення сталого розвитку

Беручи до уваги місце і роль підприємства у зростанні національної економіки, вважаємо, що актуальність розвитку теорії і практики сталого розвитку як на національному, регіональному чи галузевому рівні, так і на локальному рівні є відображенням об'єктивної потреби переорієнтації економічного, екологічного і соціального розвитку підприємств, як первинних ланок національної економіки, з урахуванням нагальної вимоги збереження природного та людського потенціалу для нинішнього та майбутніх поколінь. Поряд з цим, беззаперечним є той факт, що найбільш важливим вектором розвитку для будь-якого підприємства є досягнення економічної ефективності, як співвідношення між досягнутими результатами і витратами. Тобто саме такий показник відображає найраціональніше використання ресурсів (трудових, матеріальних, фінансових, природних), що необхідні для продукування продукції і при цьому досягається максимальна віддача від вкладених коштів. Очевидно, що питання соціальної справедливості та екологічної безпеки для окремого підприємства посідають більш віддалені позиції, у той час, як для представників мезо-, а тим паче макрорівня вони є найбільш гострими.

Слідуючи такому твердженню, виникає важливе завдання привернути увагу господарюючих суб'єктів на те, що ефективними підприємствами будуть сприйматися не ті, які характеризуються лише високою економічною ефективністю, а в першу чергу ті, які, досягаючи стабільної прибутковості, дбають про забезпечення рівності і соціальної справедливості, вживають заходів щодо зменшення негативного впливу своєї діяльності на довкілля та успішно співпрацюють при управлінні загальними ресурсами у межах визначеної територіальної одиниці з метою забезпечення її сталого розвитку.

Необхідність розв'язання багатоаспектної і складної проблеми вимагає розробки принципів, методів і способів забезпечення, тобто методології сталого розвитку підприємницьких структур, яка повинна бути науково-обґрунтованою, враховувати особливості їх діяльності і спрямованою на вирішення таких фундаментальних питань [8, с. 3-4]:

- Якими є умови діяльності із забезпечення сталого розвитку підприємства?
- Якими є очікувані результати та характеристики бажаного стану діяльності підприємства у результаті реалізації концепції сталого розвитку?
- Які заходи, механізми сприятимуть підвищенню рівня сталого розвитку підприємства в стратегічній перспективі?

У класичному розумінні методологія розглядається як система методів і засобів пізнання. Проте сучасна наука виокремлює й інші трактування, зокрема методологія визначається як система принципів наукового дослідження; система певних правил, принципів і операцій, що застосовуються у тій чи іншій сфері діяльності; або з позиції системно-діяльнісного підходу методологія досліджує взаємообумовленість, взаємозв'язок і залежність систем знань та систем діяльності [28].

Імпонує думка науковців про те, що методологію слід розглядати як вчення про організацію діяльності, тобто цілеспрямованої активності людини [9, с. 25]. Забезпечення сталого розвитку підприємства є однозначним вираженням такої діяльності цілої групи зацікавлених у даному процесі осіб. Таким чином, виникає необхідність побудови певної структури методології забезпечення сталого розвитку підприємства з виокремленням основних компонентів. Організувати діяльність із забезпечення сталого розвитку, за нашим переконанням, означає впорядкувати її у цілісну систему з чітко визначеними характеристиками, логічною структурою і

процесом її здійснення. Пропонований алгоритм формування методології забезпечення сталого розвитку підприємства представлено на рис. 2.

Діяльність із забезпечення сталого розвитку підприємства, як і будь-яка інша діяльність, складається з дій як складових частин. При цьому дія виступає реалізаційним компонентом діяльності, що спрямований на виконання певного завдання – підвищення рівня сталого розвитку. За своєю сутністю діяльність – це зовнішня та внутрішня активність.

Зовнішніми компонентами діяльності або регуляторними процесами забезпечення сталого розвитку підприємства є: особливості, принципи та умови.

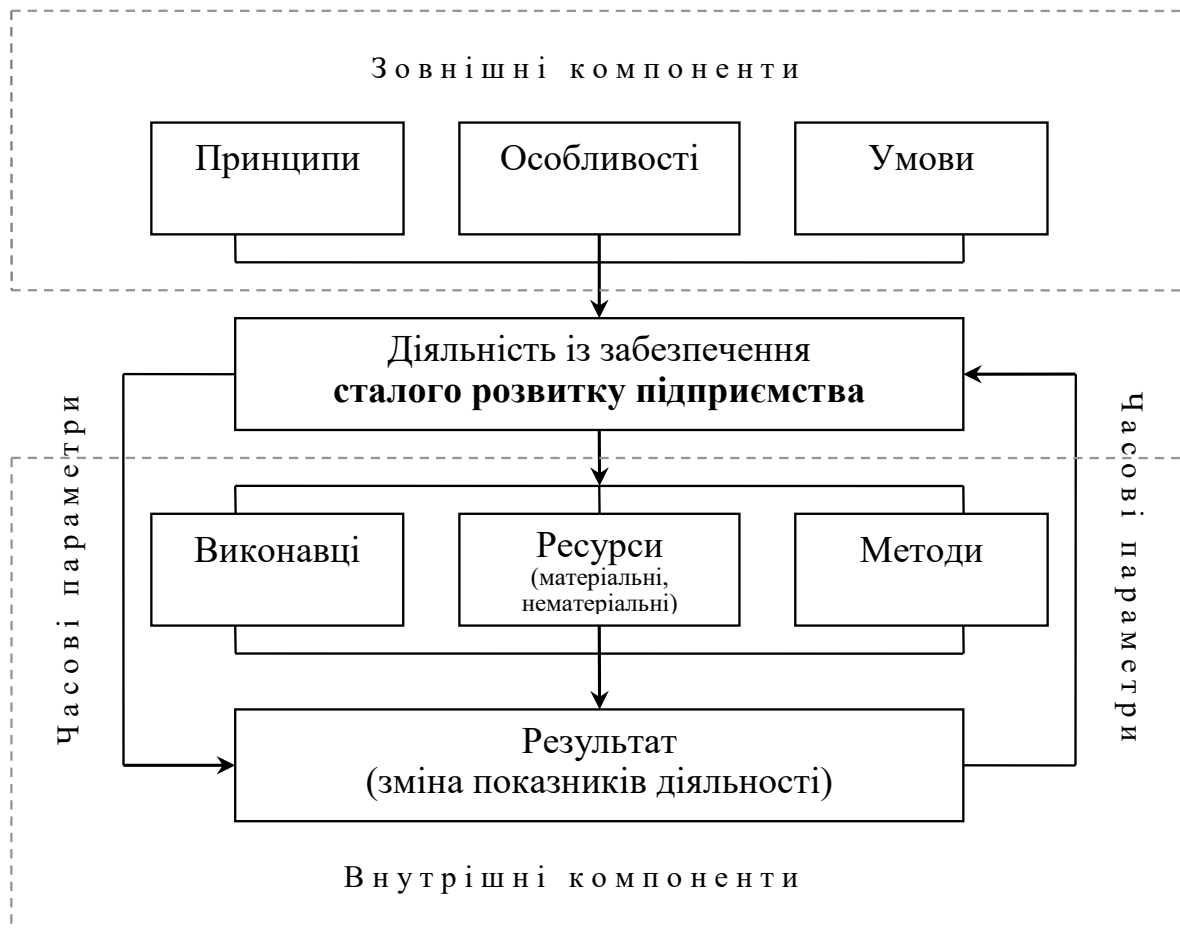

Рис. 2. Алгоритм формування методології забезпечення сталого розвитку підприємства

Основні особливості сталого розвитку підприємства, як діяльності полягають у наступному:

- 1) системна побудова механізму забезпечення сталого розвитку не є простою сумою його 3-х складових компонентів (економічної, соціальної та екологічної);
- 2) ймовірність досягнення позитивного загального результату діяльності із забезпечення сталого розвитку підприємства залежить від ефективності усіх його складових елементів.

Описуючи структуру методології забезпечення сталого розвитку підприємства, центральною зовнішньою компонентою визначено принципи, які загальноприйнято

вважати як загальні вимоги до побудови теорії, тобто які лежать в її основі [28]. Принципи сталого розвитку підприємства відображають такі його характеристики, я ефективність діяльності, тобто без яких вона не могла б бути реалізованою та виконувати своє призначення. Можна стверджувати, що можливість реалізації концепції сталого розвитку на рівні підприємства, зокрема промислового, залежить від ряду загальноновизнаних принципів, а саме:

1. Принципи, що стосуються екологічної компоненти сталого розвитку підприємства:

- принцип «забруднювач платить» – означає, що підприємство-забруднювач повинне понести певні витрати з проведення заходів із запобігання забрудненню довкілля та раціонального використання природних ресурсів для досягнення прийнятного стану навколишнього середовища. Тут слід відмітити, що хоча, певною мірою, даний принцип є суперечливим, проте, враховуючи підписану Угоду про асоціацію з Європейським Союзом (додаток XXX до глави 6 «Навколишнє природне середовище» розділу V «Економічне і галузеве співробітництво») [15], вітчизняні підприємства зобов'язані діяти згідно даного принципу;

- принцип розширеної відповідальності виробника – полягає у вжитті заходів зі зниження негативного впливу продукції на навколишнє середовище та здоров'я суспільства упродовж усього її життєвого циклу: від етапу розроблення до утилізації;

- принцип компенсації, суть якого зводиться до зобов'язання підприємства-забруднювача компенсувати завдану шкоду довкіллю, тобто повинні бути прийняті заходи щодо відновлення, т.з. реабілітації, природного середовища;

- принцип раціональності – передбачає раціональне використання природних, особливо не відновлюваних, ресурсів у процесі господарської діяльності з поступовим вилученням з операційного обігу таких ресурсів і заміна їх на штучні, тобто такі, що здатні поновлюватися;

- принцип обережності, що вимагає застосування превентивних заходів, відшкодування у пріоритетному порядку шкоди, заподіяної навколишньому середовищу, та сплати штрафу забруднювачем навколишнього середовища.

2. Принципи, що стосуються соціальної компоненти сталого розвитку підприємства:

- принцип справедливості – направлений на забезпечення рівних прав кожного працівника на підприємстві, його право на винагороду, що відповідає витраченим праці і зусиллям, безпечні умови праці;

- принцип інклюзивності – передбачає залучення до реалізації заходів зі впровадження концепції сталого розвитку у практику не лише окремих відповідальних осіб, а й усіх працівників підприємства;

- принцип дотримання етичних норм і правил – направлений на регулювання взаємовідносин між власниками, керівниками і працівниками, а також зі сторонніми особами й організаціями з дотриманням етичних вимог і правил поведінки.

3. Принципи, що стосуються економічної компоненти сталого розвитку підприємства:

- принцип системного мислення: забезпечення сталого розвитку підприємства можливим є тільки тоді, коли економічні проблеми вирішуються комплексно (системно) у поєднанні з розумною взаємодією із навколишнім середовищем;

- принцип «думати глобально – діяти локально» – логіка трактування даного принципу зводиться до того, що будь-які локальні дії підприємств обов'язково

впливають на всю систему: від регіону до глобального рівня. Саме тому, керівники підприємства повинні думати про можливі наслідки його виробничо-господарської діяльності;

– принцип партнерства – керівники підприємства повинні пам'ятати, що загальна вигода від діяльності підприємства буде досягнена лише за умови компромісної і грамотної співпраці усіх партнерів підприємства.

Зусилля підприємства, направлені на забезпечення сталого розвитку будуть ефективними лише тоді, коли вони будуть здійснюватися згідно перелічених принципів, причому ці принципи не повинні бути виділеними в окремий процес підприємства, а повинні бути інтегрованими в процеси планування і управління (виробництвом, постачанням, збутом, персоналом, інформаційною системою і т.д.).

Умови діяльності підприємства із забезпечення сталого розвитку характеризуються тенденціями глобалізації, інтеграції, посиленням конкуренції, виснаженням природних ресурсів та ін. Тут слід зауважити, що науково-технічний прогрес з одного боку різко посилив виробничий, технологічний, військово-технічний потенціал людства, а з іншого – змусив заговорити про глобальні проблеми і загрози.

Перетворюючись у конфлікт, протиріччя між людиною і природою та між спільнотами всередині соціуму призвели до виникнення та широкому розгортанню соціальних, екологічних, технологічних катастроф. В умовах глобалізації ця проблема стала набувати настільки велике планетарне практичне значення, що з'явилася нова модель розвитку цивілізації – концепція сталого розвитку, основна ідея якої полягає не в негайному припиненні економічного зростання взагалі, а у припиненні, на першому етапі, нераціонального використання ресурсів навколишнього середовища. Безумовно, останнє важко здійснити в світі зростаючої конкуренції, зростання таких показників успішної економічної діяльності підприємств як продуктивність і прибуток. З огляду на це, сучасне ефективне підприємство повинне характеризуватися не лише показниками високої прибутковості, а й показниками екологічної безпеки та рівнем соціальної справедливості, які залежать від правильно організованої внутрішньої діяльності підприємства.

Внутрішня організація діяльності із забезпечення сталого розвитку підприємства – це її виконавча, ресурсна та інструментальна (методична) основа.

На даний час у нашій свідомості укоренилася думка про те, що підприємство є живим організмом, що функціонує згідно законів ринку, який, у свою чергу, диктує підприємствам умови діяльності і щоб вижити у зростаючій конкуренції підприємство змушене або змінюватися, або виходити з ринку. Сьогодні життєво необхідним для будь-якого підприємства є підвищення ефективності виробництва, поліпшення виробничих процесів і, як наслідок, своєї конкурентоспроможності. Досягнути цього можна за рахунок вдосконалення професійного рівня фахівців і керівників в області операційного менеджменту.

Досягнення високого рівня сталого розвитку підприємства є комплексом сучасних методів, інструментів, ресурсів, а головне професійних та відповідальних виконавців для цілісної (комплексної) оптимізації усіх бізнес-процесів на підприємстві, що сприятимуть підвищенню економічної ефективності підприємницької діяльності поряд з поліпшенням рівня її екологічної безпеки та соціальної справедливості. Отож постає питання щодо необхідності поступитися короткотерміновими вигодами на користь довготривалій перспективі. Відтак така діяльність вимагає нового мислення й міждисциплінарного підходу не лише від управлінців найвищих рангів, а й від рядових

робітників.

Ще однією умовою переходу до сталого розвитку підприємства є організація взаємодії ресурсних підсистем. Відомим є той факт, що багато підприємств, особливо промислових, використовують як застарілі обладнання і технологію виробництва, так і методи управління виробничим процесом. Подальший розвиток й успішне функціонування підприємств в умовах ринку вимагають корінного реформування системи і методів управління, роблячи при наголос на стратегічному плануванні. При цьому вибір тієї чи іншої стратегічної концепції визначає не тільки ступінь успіху їх повсякденної діяльності, але і шлях до науково-технічному прогресу економіки в цілому. Крім того, наявність на підприємстві збалансованої системи стратегічного планування є також найважливішим фактором інвестиційної привабливості, а також фундаментом забезпечення його сталого розвитку.

Інструментальна (методична) основа діяльності полягає у використанні виконавцями різноманітних засобів та методів діяльності, сукупне використання яких дає змогу досягнути відповідних результатів.

Врахування часових параметрів у діяльності із забезпечення сталого розвитку підприємства обумовлене необхідністю побудови горизонтів бажаних станів даної діяльності з побудовою тимчасового ряду контрольних точок досягнення результату, що, відповідно, дозволяє враховувати зворотні зв'язки між ними. Зміна показників діяльності, що засвідчують певну траєкторію сталого розвитку підприємства повинна послідовно відслідковуватися на основі вимірних проміжних станів діяльності між початковою фазою процесу і бажаним (прогнозованим) майбутнім [7].

На практиці застосування запропонованого алгоритму формування методології забезпечення сталого розвитку підприємства повинне лягти в основу перевірки гіпотез, як заключної частини методології. Гіпотеза вважається припущенням або твердженням, що припускає доказування. Визначені три фундаментальні питання методології сталого розвитку підприємства націлені на пошук шляхів вирішення проблеми підвищення рівня сталого розвитку підприємства і які слід перевірити і доказати їх реальність втілення у практику діяльності. Такими ключовими робочими гіпотезами, які дають можливі ідеї вирішення проблеми є наступні:

Гіпотеза 1. Реалізація концепції сталого розвитку практично може відбутися за схемою: зменшення негативного впливу господарської діяльності підприємств на довкілля → підвищення соціо-еколого-економічної ефективності діяльності підприємства → забезпечення сталого розвитку підприємств → забезпечення сталого розвитку регіону → забезпечення сталого розвитку країни.

Гіпотеза 2. Метод оцінювання рівня досягнення сталого розвитку підприємства повинен враховувати мотиви та очікування стейкхолдерів 3-х рівнів (мікро-, мезо- і макро-) від впровадження концепції сталого розвитку на рівні підприємства.

Гіпотеза 3. Рівень досягнення сталого розвитку підприємств залежить від рівня ефективності системи управління бізнес-процесами.

Гіпотеза 4. Ефективність системи управління бізнес-процесами підприємств вимагає подальшого розвитку загальної моделі удосконалення Х. Брудрупа.

Гіпотеза 5. Бізнес може бути економічно ефективним, соціально справедливим та екологічно безпечним за умови впровадження механізму стимулювання виробників у зменшенні негативного впливу їх діяльності зі сторони органів державного управління та місцевого самоврядування.

Сформульовані робочі гіпотези націлені на майбутнє, виконуючи роль

своєрідного дороговказу, оскільки містять ідеї вирішення проблеми забезпечення сталого розвитку підприємств, але не її механізм, тобто не відображають яким чином чи у який спосіб це слід зробити. Проте, якщо ідеї рішення визначені, ймовірність успіху підвищення рівня досягнення сталого розвитку підприємства значно зростатиме.

5. Висновки та перспективи подальших досліджень.

Підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що реалізація концепції сталого розвитку на рівні підприємств успішно буде здійснена за умови наявності зрозумілої схеми послідовності дій даного процесу, його принципів, особливостей, умов, методів, необхідних ресурсів, відповідальних осіб та часових параметрів, тобто чітко розробленої методології. Вважаємо, що детермінування методології як вчення про організацію діяльності найбільш повно та змістовно описує яким чином слід організувати діяльність із забезпечення сталого розвитку підприємства.

Вирішення проблеми забезпечення сталого розвитку підприємств зводиться до перевірки запропонованих робочих гіпотез з метою їх підтвердження. Якщо підтвердження не отримане, то необхідно або, певною мірою, змінити рішення, або переглянути робочі гіпотези.

Author details (in Russian)

Методологический подход к обеспечению устойчивого развития промышленного предприятия в современных условиях

Богдан Андрушків*, Лилия Мельник**, Роман Шерстюк***

*Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя
ул. Русская, 56., г. Тернополь, 46001, Украина
e-mail: andrushkiv.bohdan@gmail.com

д.э.н., профессор, заслуженный деятель науки и техники Украины
заведующий кафедрой менеджмента инновационной деятельности и предпринимательства

**Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя
ул. Русская, 56., г. Тернополь, 46001, Украина
e-mail: liliana.mel0512@gmail.com

к.э.н., доцент, кафедра менеджмента инновационной деятельности и предпринимательства

***Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя
ул. Русская, 56., г. Тернополь, 46001, Украина
e-mail: romsher85@gmail.com

к.э.н., докторант, кафедры менеджмента инновационной деятельности и предпринимательства

Аннотация. В статье рассмотрены проблемные вопросы обеспечения устойчивого развития. Определено место и роль предприятия в их реализации. Уточнено сущность понятия методологии как учения об организации деятельности. Сформулированы ключевые рабочие гипотезы, в основу которых положен разработанный авторами алгоритм формирования методологии обеспечения устойчивого развития предприятия.

Ключевые слова: методология; устойчивое развитие; структура; эффективность; гипотеза; концепция.

Author details (in English)**Methodological approach to ensuring the sustainable development of an industrial enterprise in modern conditions.**

Bohdan Andrushkiv*, Liliya Melnyk **, Roman Sherstiuk***

*Ternopil Ivan Puluj National Technical University

56 Ruska str., 46001 Ternopil, Ukraine

e-mail: andrushkiv.bohdan@gmail.com

Dr., Prof., Department of Management of Innovation Activity and Entrepreneurship

** Ternopil Ivan Puluj National Technical University,

56 Ruska str., 46001 Ternopil, Ukraine

e-mail: liliana.mel0512@gmail.com

Ph.D., Assoc. Prof., Department of Management of Innovation Activity and Entrepreneurship

***Ternopil Ivan Puluj National Technical University

56 Ruska str., 46001 Ternopil, Ukraine

e-mail: romsher85@gmail.com

Ph.D., Doctoral, Department of Management of Innovation Activity and Entrepreneurship

Abstract. The article examined the issues of sustainable development. Identified the place and role of the company in their implementation. The essence of the methodology has been defined as the activity organization. The paper presents the key working hypothesis, which are based on an algorithm of the forming the methodology of sustainable enterprise development developed by the authors.

Key words: methodology; sustainable development; structure; efficiency; hypothesis; concept.

Використана література:

1. Бублик М.І. Державне регулювання техногенних збитків та його оцінювання в структурі механізму стійкого розвитку економічних систем / О.Є. Кузьмін, М.І. Бублик // Mechanismus der nachhaltigen entwicklung des wirtschfts systems formation [Mechanism of sustainable development of economic systems formation]: Collective monographie. – Nurnberg, Deutschland: Verlag SWG imex GmbH, 2014. – Vol. 1. – Глава 1.13. – С. 109-114.
2. Дорофієнко В.В. Соціальний аспект сталого розвитку регіональної економіки: теорія та моделі / В.В. Дорофієнко, М.С. Пашкевич // Сталий розвиток економіки. – 2012. – №4. – С. 109-116.
3. Енергоощадність: напрями розвитку (проблеми, задачі, рішення): колективна монографія / [Б.М. Андрушків, В.С. Федорейко, І.С. Іскерський, Н.Б. Кирич, І.І. Стойко та ін.]; За ред. Н.Б. Кирич. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2015. – 202 с.
4. Жарова Л.В. Сталий розвиток України: необхідність чи неминучість? / Л.В. Жарова // Науковий вісник Київського політехнічного інституту. – 2007. – № 4. – С. 4–15.
5. Зубова О.В. Методика оцінки і прогнозування сталості розвитку сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / О.В. Зубова // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. Вип. 112. – Харків: ХНТУСГ. – 2011. – 519 с. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/natural/Vkhdtusg/2011_112/43.pdf.
6. Економічні аспекти управління природними ресурсами та забезпечення сталого розвитку в умовах децентралізації влади в Україні / [за наук. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф. М.А. Хвесика, д.г.-м.н., проф. С.О. Лизуна; Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»]. – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2015. – 72 с.

7. Ерофеев П.Ю. Особенности концепции устойчивого развития [Электронный ресурс] / П.Ю. Ерофеев. – Режим доступа: <http://lib.usue.ru/resource/free/12/s330.pdf>.
8. Морковина С.С. Обеспечение устойчивого развития малого предпринимательства в сфере промышленного производства: автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора экономических наук, специальность 08.00.05 / С.С. Морковина. – Тамбов: Воронежская государственная лесотехническая академия, 2008. – 44 с.
9. Новиков А.М. Методология / А.М. Новиков, Д.А. Новиков. – М.: СИН-ТЕГ, 2007. – 668 с.
10. Пакулін С.Л. Державне регулювання і ресурсне забезпечення сталого розвитку соціального комплексу / С.Л. Пакулін // Економічний простір : зб.наук.пр. – Дніпропетровськ: ПДАБА. – 2012. – №65. – С. 103-110.
11. Системно-комплексне оцінювання потенціалу сталого розвитку України / О.М. Алимов, В.В. Микитенко, І.М. Лицур, І.В. Драган, В.Ю. Худолей, О.О. Демешок, О.С. Гребенюк. – Київ: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2013. – 88 с.
12. Соціальний ресурс формування інноваційної економіки в контексті сталого розвитку: монографія / [В.І. Куценко, О.В. Гаращук, О.О. Євсєєва та ін.]; за наук. ред. В.І. Куценко / Державна установа “Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України”. – К., 2013. – 336 с.
13. Сталий розвиток – ХХІ століття: управління, технології, моделі: колективна монографія [Аверкина М.Ф., Андреева Н.М., Балджи М.Д., Веклич О.О. та ін.] / НАН України, ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»; НТТУ «Київський політехнічний інститут»; Вища економіко-гуманітарна школа; Міжнародна асоціація сталого розвитку / за наук. ред. проф. Хлобистова Є.В. – Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2014. – 540 с.
14. Телешевська С.М. Комплексна методика оцінки рівня сталого розвитку підприємств / С.М. Телешевська // «Молодий вчений». – 2015. – № 6 (21), Частина 2, червень. – С. 78-81.
15. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf)
16. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12.01.2015 №5/2015.
17. Устойчивое развитие предприятия, региона, общества: инновационные подходы к обеспечению: монография / под общ. ред. д-ра экон. наук, профессора О.В. Прокопенко. – Польша: «Drukarnia i Studio Graficzne Omnidium», 2014. – 474 с.
18. Bartlett, Albert (2006). Reflections on Sustainability, Population Growth, and the Environment, published in The Future of Sustainability, Springer, Dordrecht.
19. Dvorakova L., Zborkova J. (2014). Integration of Sustainable Development at Enterprise Level, Procedia Engineering, No. 69, pp. 686-695.
20. Grabara J., Bajdor P., Mihaescu L. (June 2015). Steps of sustainable development implementation into enterprise activities. Management of Sustainable Development Sibiu, Romania, Volume 7, No.1.
21. Jurgis K. Staniškis, Valdas Arbačiauskas (2009). Sustainability Performance Indicators for Industrial Enterprise Management. Environmental Research, Engineering and Management, No. 2(48), P. 42-50.

22. Mitchell, G. (1996). Problems and Fundamentals of Sustainable Development Indicators. *Sustainable Development* 4(1):1-11.
23. Nlandu Mamingi (2011). Enterprise and Sustainable Development: Role, Challenges and Opportunities. *Journal of Economics and Sustainable Development*, Vol.2, No.11&12, pp. 16-26.
24. Pooja Das, Smrutihara Biswal (2015). "Sustainable HR": A need for a Sustainable Enterprise. *International Journal of Research and Development – A Management Review*, Volume-4, Issue-1, pp. 114-124.
25. Rogers Peter, Jalal K., Boyd J. (2008). *An Introduction to Sustainable Development*, Earthscan, London.
26. Valery V. Lepikhin, Tatyana L. Lepikhina, Svetlana V. Litvinova (2015). Sustainable Development of Industrial Enterprises Based on Ecologization. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, MCSER Publishing, Rome-Italy, June 2015, Vol 6, No 3, S. 5.
27. Warhurst A. (2002). *Sustainability Indicators and Sustainability Performance Management*. University of Warwick, UK, No. 43, 129 p.
28. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Методологія>.

References

1. Kuzmin, O. Ye. & Bublyk, M. I. (2014) Derzhavne rehuliuвання tekhnohennykh zbytkiv ta yoho otsiniuvannya v strukturi mekhanizmu stiikoho rozvytku ekonomichnykh system [State regulation of technogenic damage and its evaluation in the structure of the mechanism of sustainable development of economic systems] *Mechanismus der nachhaltigen entwicklung des wirtschfts systems formation* [Mechanism of sustainable development of economic systems formation]. Nurnberg: Verlag SWG imex GmbH. Vol. 1.
2. Dorofiienko, V. V., Pashkevych, M. S. (2012) Sotsialnyi aspekt staloho rozvytku rehionalnoi ekonomiky: teoriia ta modeli [Social aspect of sustainable development of the regional economy: theory and models.]. *Sustainable development of the economy*, no.4, pp. 109-116.
3. Andrushkiv, B. M., Fedoreiko, V. S., Iskerskyi, I. S., Kyrych, N. B., Stoiko, I. I. & other (2015) *Enerhooshchadnist: napriamy rozvytku (problemy, zadachi, rishennia): kolektyvna monohrafiia* [Energy saving: directions of development (problems, problems, solutions): collective monograph]. Ternopil: FOP Palianytsia V. A. (in Ukrainian).
4. Zharova, L. V. (2007) Stalyi rozvytok Ukrainy: neobkhdnist chy nemynuchist? [Sustainable development of Ukraine: necessity or inevitability?] *Naukovyi visnyk Kyivskoho politekhnichnoho instytutu*, No. 4. – pp. 4–15.
5. Zubova, O. V. (2011) Metodyka otsinky i prohnozuvannya stalosti rozvytku silskohospodarskykh pidpriemstv [Methodology for estimating and forecasting the sustainability of agricultural enterprises development] *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva: Ekonomichni nauky*. Vol. 112. Available at: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/natural/Vkhdusg/2011_112/43.pdf. (in Ukrainian).
6. Khvesyuka, M. A. & Lyzuna, S. O. (2015) *Ekonomichni aspekty upravlinnia pryrodnykh resursamy ta zabezpechennia staloho rozvytku v umovakh detsentralizatsii vlady v Ukraini* [Economic aspects of natural resource management and sustainable development in conditions of decentralization of power in Ukraine]. Kyiv: DU IEPSSR NAN Ukrainy. (in Ukrainian)
7. Erofeev, P. Yu. *Osobennosti kontseptsyy ustoichyvoho razvytyia* [Features of the concept of sustainable development]. Available at: <http://lib.usue.ru/resource/free/12/s330.pdf>.

8. Morkovyna, S. S. (2008) *Obespechenye ustoichyvoho razvytyia maloho predprynymatelstva v sfere promyshlennogo proyzvodstva* [Ensuring sustainable development of small business in the sphere of industrial production]. (Dr. Thesis). Tambov: Voronezhskaia gosudarstvennaia lesotekhnicheskaya akademiya. (in Russian)
9. Novykov A.M. Novykov D.A. (2007) *Metodolohiya* [Methodology]. Moscow: SYN-TEH. (in Russian).
10. Pakulin, S. L. (2012) Derzhavne rehuliuвання i resursne zabezpechennia staloho rozvytku sotsialnoho kompleksu [State regulation and resource provision of sustainable development of the social complex]. *Ekonomichnyi prostir*, No. 65. – pp. 103-110.
11. Alymov, O. M., Mykytenko, V. V., Lytsur, I. M., Drahan, I. V., Khudolei, V. Yu., Demeshok, O. O. & Hrebenuk, O. S. (2013) *Systemno-kompleksne otsiniuvannia potentsialu staloho rozvytku Ukrainy* [System-complex assessment of the potential of sustainable development of Ukraine]. Kyiv: Derzhavna ustanova «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku NAN Ukrainy». (in Ukrainian)
12. Kutsenko, V. I., Harashchuk, O. V., Yevsieieva, O. O. & other (2013) *Sotsialnyi resurs formuvannia innovatsiinoi ekonomiky v konteksti staloho rozvytku: monohrafiia* [Social resource of the formation of an innovative economy in the context of sustainable development: a monograph]. Kyiv: Derzhavna ustanova “Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy”. (in Ukrainian).
13. Khlobystova, Ye. V., Averkyna, M. F., Andrieieva, N. M., Baldzhy, M.D., Veklych, O. O. & other (2014) *Stalyi rozvytok – XXI stolittia: upravlinnia, tekhnolohii, modeli: kolektyvna monohrafiia* [Sustainable development - XXI century: management, technology, models: collective monograph]. Cherkasy: Chabanenko Yu.A. (in Ukrainian).
14. Teleshevska, S. M. (2015) Kompleksna metodyka otsinky rivnia staloho rozvytku pidpriemstv [Integrated methodology for assessing the level of sustainable development of enterprises]. *«Molodyi vchenyi»*, Vol. 6 (21), no. 2, pp. 78-81.
15. *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony* [Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand]. – Available at: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf)
16. Ukaz Prezidenta Ukrainy «Pro Stratehiiu staloho rozvytku «Ukraina – 2020» [Decree of the President of Ukraine "On the Strategy of Sustainable Development" Ukraine-2020 "]. 12.01.2015 No.5/2015.
17. Prokopenko, O. V. (2014) *Ustoichyvoe razvytye predpriyatiya, rehyona, obshchestva: ynnovatsyonnye podkhody k obespecheniyu: monohrafiya* [Sustainable development of the enterprise, region, society: innovative approaches to provision: a monograph]. Poland: «Drukarnia i Studio Graficzne Omnidium».
18. Bartlett, Albert (2006). Reflections on Sustainability, Population Growth, and the Environment, published in *The Future of Sustainability*, Springer, Dordrecht.
19. Dvorakova L., Zborkova J. (2014). Integration of Sustainable Development at Enterprise Level, *Procedia Engineering*, No. 69, pp. 686-695.
20. Grabara J., Bajdor P., Mihaescu L. (June 2015). Steps of sustainable development implementation into enterprise activities. *Management of Sustainable Development Sibiu, Romania*, Volume 7, No.1.
21. Jurgis K. Staniškis, Valdas Arbačiauskas (2009). Sustainability Performance Indicators for Industrial Enterprise Management. *Environmental Research, Engineering and Management*, No. 2(48), P. 42-50.

22. Mitchell, G. (1996). Problems and Fundamentals of Sustainable Development Indicators. *Sustainable Development* 4(1):1-11.
23. Nlandu Mamingi (2011). Enterprise and Sustainable Development: Role, Challenges and Opportunities. *Journal of Economics and Sustainable Development*, Vol.2, No.11&12, pp. 16-26.
24. Pooja Das, Smrutihara Biswal (2015). "Sustainable HR": A need for a Sustainable Enterprise. *International Journal of Research and Development – A Management Review*, Volume-4, Issue-1, pp. 114-124.
25. Rogers Peter, Jalal K., Boyd J. (2008). *An Introduction to Sustainable Development*, Earthscan, London.
26. Valery V. Lepikhin, Tatyana L. Lepikhina, Svetlana V. Litvinova (2015). Sustainable Development of Industrial Enterprises Based on Ecologization. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, MCSER Publishing, Rome-Italy, June 2015, Vol 6, No 3, S. 5.
27. Warhurst A. (2002). *Sustainability Indicators and Sustainability Performance Management*. University of Warwick, UK, No. 43, 129 p.
28. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Методологія>.